

29.11.2022

EOAK/2735/2022

Malmin lentoaseman ystävät ry
Timo Hyvönen
Helsinki-Malmin lentoasema
00700 HELSINKI

Viite: 28.4.2022 vireille tullut kantelu

ASIA: Helsingin kaupungin menettely tiedusteluihin ja tietopyyntöihin vastaamisessa

Arvostelitte Helsingin kaupungin menettelyä tietopyyntöihin vastaamisessa. Pyysitte oikeusasiamiestä selvittämään kantelussanne lueteluihin tiedusteluihin ja tietopyyntöihin liittyen, onko Helsingin kaupunki rikkonut viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain säädöksiä ja ovatko tietopyyntöjen käsittelyn viivästymiset sekä asiakirjojen luovuttamatta jättämiset toistuvista pyynnöistä huolimatta rikoslain 40 luvun mukaisia rikoksia. Viittasitte kantelussanne aiempiin apulaisoikeusasiamiehen ratkaisuihin (EOAK/6391/2019, EOAK/435/2018, EOAK/1170/2018 ja EOAK/1430/2018), ja pyysitte oikeusasiamiestä harkitsemaan syytteen nostamista, koska mielestänne Helsingin kaupungin menettely näyttää suunnitelmalliselta ja tahalliselta.

Lisäksi katsoitte, että kaupungin toiminta Malmin lentokenttää koskevissa asioissa on jatkuvasti epäasiallista eikä noudata hyvää hallintotapaa. Teidän mukaanne kaupunki käyttää yhä enemmän tapaa sopia asioista "kaupunkiyhteisesti kaupunkiympäristön eri toimialojen ja kaupunginkanslian aluerakentaminen, asuminen ja investoinnit – yksikön kesken." jolloin varsinaisia päätöksiä ei ole, vastuullisia ei löydy eikä asioista voi valittaa.

Asianne esiteltiin (pulaisoikeusasiamies Maija Sakslinille. Hänen pyynnöstään ilmoitan Teille seuraavan.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 3 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamies tutkii kantelun, jos sen kohteena oleva asia kuuluu hänen laillisuusvalvontaansa ja on aihetta epäillä, että valvottava on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä taikka jos oikeusasiamies muusta syystä katsoo siihen olevan aihetta. Pykälän 2 momentin mukaan oikeusasiamies ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan ai-

hetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta. Asiassa hankitaan oikeusasiamiehen tarpeelliseksi katsoma selvitys.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 2 §:n 2 momentin mukaan kantelusta tulee ilmetä kantelijan nimi ja yhteystiedot sekä tarpeelliset tiedot kantelussa tarkoitettusta asiasta.

Siltä osin kuin kantelunne koski Helsingin kaupungin toimintaa Malmi lentokenttää koskevissa asioissa, apulaisoikeusasiamies totesi, että kantelunne tiedot olivat niin yleispiirteisiä, ettei asiaa voitu täällä enemmälti arvioida. Kantelustanne ei esimerkiksi ilmene mitä asioita kaupungin menettely koski tai kenen viranomaisen tai virkamiehen menettelystä oli kyse.

Arvostelite Helsingin kaupunkia siitä, että ette ollut saanut pyytämääne päätöstä kaupungin vaatimuksesta poistaa vuonna 2013 asettamanne muistojuliste seinältä.

Hallintolaissa on säädetty päätöksen muodosta, sisällöstä ja päätöksen perustelemisesta. Hallintolaissa ei ole kuitenkaan säädetty siitä, milloin asiassa on päätös tehtävä. Myöskään kuntalaki ei edellytä tekemään päätöstä jokaisesta asiasta. Laillisuusvalvontaratkaisussa (EOAK/1790/2016) on todettu, että viranomaisen on käsiteltävä jokainen sille tehty vaatimus, joka kuuluu sen päätösvaltaan ja annettava siihen asianmukainen vastaus. Vaatimuksen esittäjällä ei kuitenkaan ole oikeutta saada asiassaan hallintopäätöstä pelkästään sillä perusteella, että hän itse katsoo asiansa edellyttävän päätöksen tekemistä. Velvollisuus tehdä hallinnollinen päätös on vain sellaisen vaatimuksen tai hakemuksen johdosta, joka koskee asianosaisen etua, oikeutta tai velvollisuutta. Asian käsittelemiseksi muissa tapauksissa saatetaan riittää esimerkiksi vastauksen antaminen viranomaisen kirjeellä.

Kanteluunne oheistamastanne yritystilat-yksikön yksikönpäällikön teille 7.2.2022 ja 21.3.2022 lähettämistä sähköpostiviesteistä muun muassa ilmenee perustelut sille, miksi päätöstä ei ole tehty. Kaupungin mukaan päätös ei ollut tarpeen, koska kyse on vuokrasopimusvelvoitteen täyttämisestä, josta voidaan muistuttaa vapaamuotoisesti.

Asiassa saadun selvityksen perusteella apulaisoikeusasiamies katsoi, ettei pyyntöön liittynyt sellaista oikeusturvan tarvetta, joka olisi edellyttänyt viranomaisen kannan ilmaisemista päätöksen muodossa. Helsingin kaupunki näin ollen ei ole menetellyt lainvastaisesti vastatesaan pyyntöönne tekemättä asiassa hallintopäätöstä.

Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 14 §:n 4 momentin mukaan tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa

siitä, kun viranomaisella on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavallista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomaisella on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Hallintolain 8 §:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Hallintolain 23 §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Olitte aiemmin tehnyt 8.11.2019 päivätyn kantelun Helsingin kaupungista vastaavanlaisessa asiassa. Kantelunne johdosta apulaisoikeusasiamies tyytyi antamaan Helsingin kaupungille huomautuksen vastaisen varalle tietopyyntöjen käsittelyssä tapahtuneista lainvastaisista laiminlyönneistä. Päätöksessä huomioitiin myös se, että kaupungin laiminlyönnit julkisuuslain määräaikojen ja menettelytapojen noudattamisessa ovat olleet toistuvia eikä menettelyä ylimmän laillisuusvalvojan kannantotoista ja lupauksista huolimatta ollut saatu korjattua lainmukaiseksi (EOAK/6391/2019).

Tässä kantelussanne viittasitte samoihin apulaisoikeusasiamiehen ratkaisuihin (EOAK/435/2018, EOAK/1170/2019, EOAK/1430/2018) kuin 8.11.2019 kantelussanne, mutta nostitte nyt esimerkkeinä laiminlyönneistä seuraavat tietopyynnot:

- Seppo Sipilän 18.3.2022 asiakirjapyyntö liito-oravaselvityksestä ”liito-oravan levinneisyys Helsingissä”, johon Helsingin kaupunki ei ole vastannut sekä
- Juha Krapinon 18.2.2022 Twitter- palvelussa tekemä tiedustelu ”mikä on ajoharjoitteluun varatun alueen vuokrasumma” ja sen uudistaminen useamman kerran, johon kaupunki vastasi 27.4.2022.

Julkisuuslain ja hallintolain säännökset huomioon ottaen edellä mainittujen tietopyyntöjen käsittelyssä kantelunne mukaan näyttäisi olevan aihetta epäillä kaupungin lainvastaista menettelyä. Oikeusasiamiehellä on kuitenkin harkintavaltaa sen suhteen mihin toimenpiteisiin kantelu antaa aihetta. Koska Helsingin kaupungin laiminlyönnit ovat olleet toistuvia ja näyttäisivät edelleen jatkuvan, apulaisoikeusasiamies piti tarkoituksenmukaisena pyytää kaupunkia toimittamaan tämän kantelun tutkimiseksi tarvittavan selvityksen sekä ilmoittamaan 23.12.2022 mennessä mihin konkreettisiin toimenpiteisiin kaupunki on ryhtynyt julkisuuslain ja hallintolain vaatimusten noudat-

tamiseksi. Toimenpiteen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa on otettu huomioon se seikka, että Helsingin kaupunki on luvannut 6.3.2020 antamassaan lausunnossa asiassa 6391/2019 kiinnittää tarkemmin huomiota julkisuuslaissa säädettyihin käsittelyaikoihin ja hallinnon palveluperiaatteen vaatimuksiin.

Muilta osin kantelu tässä vaiheessa ei ole johtanut muihin toimenpiteisiin apulaisoikeusasiamiehen laillisuusvalvonnan puitteissa.

Kaupungin selvityksen perusteella asiaa voidaan arvioida uudelleen.

Tässä tarkoituksessa lähetän apulaisoikeusasiamiehen pyynnöstä jäljennöksen tästä vastauksesta Helsingin kaupungille.

Oikeusasiamiehensihteeri

Niina Kolju

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.